

Tár

Eleinte azt hittem, ők amolyan páros, Saly Vaszáján és Wachslér Salamon, még a nevük is alliterál, az egyik szenvedélyes, túlradóan jókedvű vagy agyoncsapottan elkeseredett, a másik rendíthetetlenül egykedvű, és volt valami közös találmányuk, meg nem mondom már, mi, de nagyon hittek benne, aztán mégis hamar kútba esett a dolog, és bár egyikük se adta fel, továbbra is „fel, fel, ti találói a földnek”, ez volt egyébként a Találmányi Hivatal maszek indulója, szóval az újítói ambíció mindkettőjükben dübörgött tovább, de onnantól kezdve már szigorúan csak külön jöttek, és onnantól kezdve már tisztán emlékszem, mivel foglalkoztak.

Wachslér egy ragyogóan verőfényes nyári napon beállított: fordítógépe van. Mit fordít a gép? Az ufók és az emberek beszédét, illetve jelrendszerét, oda-vissza. Próbáltam utalni rá, hogy a földönkívüliek léte még vita tárgyát képezi, magyarán nem bizonyított, ám ha vannak, akkor meglehet, hogy igen sokan vannak, sokfélék, hogyan mondom ufó az ufónak is uffancta, no és ha mindezt egymás mellé sorakoztatom, oda lyukadok ki, hogy egy vitatott valóságsgzegmens feltételezett problémájára – ráadásul az összes lehetséges problémájára – megoldást keresni és találni többszörös bakugrás... Képtelenség – de ezt persze nem mondtam, csak gondoltam, mert feltaláló társaságában a képtelenség szó tabu! Wachslér nem billent ki a nyugalmából. Diplomátikus, homályos utalásokat tett, „több dolgok vannak földön s egen, könyvtáros úr, mintsem...” Még egyszer-kétszer jött a nyáron, emlékszem, aszfaltszagató szaharai nyár nehezedett ránk, aztán eltűnt. Néhány hónappal később tudakozódtam Vaszájánál, aki akkor egy újfajta betonkeveréken dolgozott, olyanon, ami mindennél jobban blokkolja a radioaktív sugárzást, az atomháború ugyanis elkerülhetetlen, és ilyen olcsón előállítható, gyorsan kötő betonra nagy mennyiségben szükség lesz, kérdeztem, hallott-e valamit Wachslérről. Úgy bámult rám, mint egy komplett idiótára, mintha valami egetverő baromsággal hozakodnék elő. Valahonnan aztán mégis eljutott hozzám az információ, hogy Wachslér a Lipóton van. Zárt

KÁLLAY KOTÁSZ ZOLTÁN (1969) író, költő, szerkesztő, könyvkiadó. Legutóbbi kötete: *L.É.L.E.K.* (Cédrus Művészeti Alapítvány, 2023).

osztály. Annál nagyobb meglepetésként hatott, amikor jó tizenegy-tizenkét év után újra betoppant a Tárba. Kicsit lefogyott, hófehérre őszült, de a higgadt nyugalma nem csorbult. „Sikerült a tesztelés”, jelentette be bármiféle bevezető vagy magyarázat nélkül, mintha csak egy egy-két napja elejtett beszélgetés fonálát emelné fel. „A fordítógép hibátlanul működik.” Kiderült, hogy a zárt osztályon a kezelőit ufóknak, a kényszerkezelést tesztelésnek azonosította. Szánakoztam magamban, mert valahogy, bár ez valószínűleg elitizmus, az elitizmus rasszizmusa, egy zseniális elme becsavarodását tragikusabbnak érzem és könyvelem el, mintha hétköznapi agyvelővel történik ugyanez, néhány hét múlva azonban kiderült, hogy Wachslert felkérték az Egyesült Államokba egy úrkutatási program szakértőjének. Bejött a Tárba, mutatta a meghívóját, útlevelét, vízumát, kérdezte, hogy a zakója megfelelő-e, vigye-e tisztítóba, aztán nem láttam többé.

Vaszaján meghívott magukhoz vacsorára, „bemutatlak a feleségemnek... veszettül kíváncsi rád... borozgatunk, beszélgetünk, aztán nyugodtan játszhatunk”. Itt a Tárban nem nyugodtan? No de nem firtattam, értettem, saját felségterületen akar, a Tár az én birodalmam. Egy kis budai villa földszinti lakásában éltek ketten az asszonnyal, szuterén arisztokrácia, dohszag és levendulaillat tömény elegye, „tegnapelőttiség”, ez jutott eszembe, és a szagbenyomást alátámasztotta a szorosan egymáshoz torló antik bútorok és tárgyak kopottsága, illetve a kopottak mellett némelyik fényesre suvikszolt csakazértise, mintha sok generáció sok négyzetméteres világa raktározódna itt kényszeredetten, csipke-terítőkkal otthonossá fátylazott átmenetiségben... A barlangszerűen homályos, kislámpákkal hangulatosabbá tett lakás kijárattal bírt a kert felé is, két lépcső felfelé, és a küszöbön túl a természetbe toppansz. Salyék előző évben lekanyarítottak a kertből egy terasznyi részt hatalmas cserepes növények sűrű sorfal-szerű kihelyezésével... Egyesek állami nagyvállalatokat privatizáltak ekkoriban, mások a közös kertből haraptak ki maguknak tíz négyzetmétert, a cserepes megszállók leanderek voltak, és kivétel nélkül mind virágoztak, vörös, vanília, lila, de mégis a vörös dominált, nyilván a szépség szelídebbé, elfogadhatóbbá hangolja a pofátlanságot.

Vaszaján elképesztő tempóban befalt mindent, öt perc alatt letudva ezzel a vacsorát, a felesége közben rám sem hederített, a férjét figyelte végig, és még a desszert elő sem került, amikor Saly „gyerünk sakkozni!” felkiáltással megragadta a könyökömet, előkapott az egyik komód egyik fiókjából egy sakk-készletet, másik fiókból üveg vodkát, és kivonszolt a teraszra. „Csak ne izgasd fel magad, Bandikám!”, szólt utánunk az asszony.

„Tudod, Flóri... Örvény vagyok!” Elámultam, micsoda különleges meghatározás! És ezt csak így kimondani... Mekkora bátorság! Aztán persze leesett, félrehallottam, örmény, nem örvény, félrehallás... De ilyen, ezt már tapasztaltam, beigazolódott számomra ezerszer, nincs: nem félre, hanem telibehallunk, ilyenkor jön át az igazi információ, tévedésnek álcázva, tehát az ilyen látszólagos kisiklásokra kell a legjobban odafigyelnünk. Leleplező erejük! No, azért elmondom, mit mesélt ekkor Vaszaján, szóval az apja örmény volt, és szerette

volna, hogy a fia is örmény nevet kapjon: Vaszaján. Az édesanya rákérdezett: „És az jó lesz neki? Mi is történt a családdal?” Kiirtották... A csendőr, amikor begyűjtöttek a kisvárosban, „Örmény?! A zsidónál is zsidóbb!” felkiáltással minden fellelhető rokonát az apának belökdöste a transzportba. Vaszaján tehát megmaradt titkos Vaszajánnak, a keresztnéve pedig András lett, aztán egy idő után mégiscsak a titkos nevét kezdte használni, aztán megint némi idő után hivatalosan is felvette a már nem titkoltat. De a felesége ragaszkodott a Bandihoz, mert amikor megismerkedtek, még András volt.

Az embermagas leanderek által körülölelt kert rövidre nyírt fűvével, melynek mintha minden szálát vonalzóval mérték és húzták volna meg, hogy egyforma magasak legyenek, ürességével és szögletességével küzdőtéryszerű benyomást keltett... Középen, a kezdőkörben kerek bádogasztalka bádogszékekkel, ülőpárnákkal komfortosítva. A szicíliai védelmet választottam.

„Csak ne izgasd fel magad, Bandikám...”, hozta ki a pudíngkölteményeket a feleség, és lerakta az asztalunk szélére, a leütött bábuk mellé. „Hoztam egy kis habot is hozzá...”

Amikor a Tárban sakkoztunk, a partik mérlege felém hajlott, de csak éppen hogy, itt azonban, saját felségterület, Vaszaján három játszmat is kínos gyorsasággal elbukott zsinórban.

„Csak ne izgasd fel magad...” kezdte a feleség, rakta volna le a kávécsészéket, de Vaszaján közbeordított, „de, felizgatom!”

„Ez csak játék, Bandikám...” Na, ez már... Vaszaján felállt, az egész testében, látszott, örvénylett a feszültség, lába és felsőteste még ki sem egyenesedett, teljes erőből az asztalra csapott, ököl-kalapácsütéssel, „nem játék!”, bődült, a kis fémasztalka szilaját döndült, a ráhelyezett sakktábla és fababák pedig, úrprogram, kilövédek, repültek a sztratoszférába... Ez volt a második eset, amikor a valóság meglassult és szállingózást észleltem. Az elsőt, úgy emlékszem, meséltem, apám kártyapartijának a lebombázása a Horn Ede utcában... Telehold volt, talán szuperhold is, az emberek idegesebbek, statisztikailag igazolt, sokkal idegesebbek ilyenkor, és sokkal több gyilkosság történik, nem előre megtervezett, hanem hirtelenfelindulásos merénylet, persze, hogy idegesek, hiszen egy hatalmas nagy kerek tükrök jelenik meg az éjszakában a fejük fölött! Ezt a tükröt odatolják, nem te veszed kézbe, odatolják, és nem az arcod, az egész lényed elé. Nesze, nézz bele! Itt vagy, ez vagy! Vedd észre magad! Már nem tudom, hol olvastam, de annyira találónak érzem, holdtükrök, annyira szellemes, hogy akár az én meghatározásom is lehetne!

Az ufók vajon kezdeményeznek beszélgetést röpköző sakkfigurákkal?

Minden ürexpedíció földet éréssel ér végét, jó esetben, és ez jó esetnek bizonyult, a sakkfigurák hosszas és lassú szállingózás után, miután alaposan megnézegették magukat, megforogva előtte, ó, hiúság, a holdtükrökben, lehullottak, egy-kettő a bádogasztalkán koppant, de a többség a puha fűbe huppant, hangtalanul, egyetlen baba, a fekete királynő landolt a bádogasztalkára visszatérő kiindulási állomásra, a táblára. Ott hevert a sakktábla kellős közepén, és én

kényszeresen a figurát néztem, és el kellett gondolkodnom, miért, miért pont a királynő, a fekete. Saly közben visszaült a székére, és a váratlan beálló csendben váratlan higgadtsággal szólalt meg:

- A betonom, Flórián, a telepáciát is blokkolni fogja.

Vaszajánál a Tárban folytattuk a métát, délután jött, minden csütörtökön, betonozott kicsit a rend kedvéért, mintha még mindig - ki felé, mi felé? - indokolnia kellene, mit is keres a hivatal kutatói részlegében, de ez csak bevezetésnek szolgált a továbbiakhoz, zárás környékén elvettük a készletet, felállítottuk a babákat. Amint az utolsó ügyfél is kifordult az ajtón, indult a meccs, és toltuk, amíg bírtuk. Ez néha a másnap reggeli nyitást jelentette. Közben üdítőitalokat fogyasztottunk, az agy frissen tartása, inspiráltan tartása végett, sört, nagy ritkán bort, leggyakrabban vodkát, az üres üvegeket szépen visszapakolásztam az öltözőszekrényembe a bontatlanok mellé, belső raktár, így hívtam magamban, biztonságérzetet adott a tudatomnak, hogy ilyen készlet karnyújtásnyira elérhető. Enyém volt a bal szélső 2-es szekrény, Ritácskáé a 3-as, ebből lett a baj. Egyik péntek reggel a 3-as helyett a 2-es ajtaját tépte fel, jó, jó, kicsit túltöltöttem, persze, persze, hamarabb is üríthettem volna, de főleg Ritácska lendülete idézte elő a bajt, meg kell jegyezmem, a magánéleti válságok generálnak ilyen figyelmetlenségeket, hirtelen mozdulatot, Ritácska feltépte a 2-es ajtót, szabályosan felszakította, és az üres üvegek kíméletlen csörömpöléssel kizuhantak a padlóra, és szertesét gurultak az asztalok között.

Pénteken egy politikus - régen kivégezték már - csontjainak a temetése zajlott, temetésnek mondom, pedig valójában babrálgatás-barátkozás folyt, nem, ez sem pontos meghatározás, finomítom: rokonítás, bejelentkezés leszármazottnak, örökösnek, hagyaték gondnoknak, láttam és éreztem, hogy fals, de mégis annyira újszerű tartalommal adták, annyira friss és fényes, ahogy befű a szobakonyhába, hogy azt vettem észre a tévé előtt ülve - tévén nézek mindent, mert a ttt, azaz túrt, tiltott, támogatott minden szelete, vetülete megjelenik a közvetítés áradatában, azt csak hiszik, hogy az „adás” egy szűrt valami, az információ mindenkor gáttalanul árad, csak olvasni kell tudni a képek között -, szóval nem megyek ki az utcára a tömegbe, inkább tévén nézek mindent, és azt vettem észre, hogy tapsolok.

Hétfő délelőtt Óvári, a kispfőnök behívott, pontosabban széles karmozdulatokkal beterelt az irodájába, ahol közölte, hogy ki kell rúgnia. „Sajnálom, Flórián, de ez a szintű alkoholizmus már tolerálhatatlan.” Szint... Alkoholizmus... Azt se tudod, miről beszélsz, apafej, gondoltam, és azon a csütörtökön a Tár helyett a Zónában játszottunk Vaszejánál. Hülyére vert, talán egyetlen döntetlenre futotta tőlem, a többi nemtudomhány partiban kicsontozott. Következő hétfőn ahelyett, hogy a személyzetishez menesztettek volna papírozni, Óvári ismét beterelt, rövidebb, határozottabb karmozdulatok, és megkért, hogy legyek szíves az öltözőszekrényemben mostantól rendet tartani. El kellett telnie pár napnak, amíg kiderült, elszívargott hozzám az információ, hogy az összes közvetlen kollégám kiállt mellettem, kijelentették, szükség van rám, nélkülözhetetlen

vagyok, sőt, egyesek, például Ritácska, azt is belengették, hogy kilépnek, ha engem erre kényszerítenek... De talán ez sem lett volna elég. Sokszor van ám, hogy elhangzanak szép szavak, nagy a népi gerincfeszítés, aztán pár nap alatt pötytyed a szilajság, győz a központi akarat. Most azonban másképp alakult. Telefon érkezett, Bundzsák főigazgató szólt le a Garibaldi utcai központból. „Baka Flóriánról van szó... Itt hevernek előttem a kilépési papírjai... De közben szóltak, hogy nem is akar kilépni... Hogy is van ez? Iszik? És? Látszik rajta? Részegen randalírozott? Nem? Milyen botrány? Aham, szétgurult tüvegek... Ha senki nem látta, akkor miért botrány? Akkor nem mindegy? Ő a könyvtár guruja! Flórián marad... Ha mégis ki akarna lépni, kérjük meg, hogy maradjon!”

Hát így lettem guru. Vaszaján pedig megelégedett vele, hogy a Zónában revansot vett, és nem jött többé betonozni.

Függöny

Ötvenévesen váratlanul felnőttem. Meghalt az édesanyám.

Az anyák is meghalnak, vetheti közbe bárki, az örök gyerekek pedig, hogy ne bárkit, hanem Gábort idézzem, csak a tépéstől, a csecsről történő visszavonhatatlan leszakítástól kényszerednek felnőtté.

Elidegeníthetetlen jogunk van a hülyeséghez, és ezúttal Gabesz barátunk élt a jogával. Nem attól válsz felnőtté, hogy elszakadsz, hanem a saját világképtől, attól, hogy megszülsz a világfelfogásodat. Szülővé válsz, szellemi értelemben. Finomítom a véleményemet: amennyiben a csecs nem pusztán táplálást, gondoskodást és védelmet jelent, hanem a vélemények szipkázását, az eligazodási pontok tejét is, amelyet a gyermek, hiszen még gyermek, cucliz, aztán visszabüfög, akkor Gabesznak, megengedem, akad némi igaza. Kilépsz a szülői házból a szabad ég alá, és felnézel az égre... Anyatej után a Tejút... Az ég táplál. Aztán lehet, hogy az égi tej útjáról is le kell válni? Ez a kérdés, illetve nem is a kérdés, hanem a megfogalmazása, a képi formája, ebben a pillanatban ötlött az eszembe... Mert a választ tudom, már régóta. Igen, le kell, egészen addig, amíg rá nem jössz, hogy nem lehet!

Anyám halála után kukába hajítottam a materializmusomat, és misztikus realista lettem. Mit jelent a misztikus realizmus? Egyszer majd kifejtem – nem most, mert most elkaptam a fonalat, a történetet és a hangulatát, amit érzékel tetni kívánok!

A balettelőadások egyikén találkoztam Magdával. Gondolhatod, szépen pereg az előadás, én azonban nem a színpadot figyelem, hanem az első sorban,

átlósan előttem ülő nőt... Milyen nő lehet az?! A Nő! A legnőiesebb nő, akivel valaha is találkoztam, érzékeny test és érzékeny lélek, a nő, akinél minden mindennel összefügg. Aki egyszerre keresi a transzcendenst, Istent és a férfit. Persze, akkor ezt ott, a nézőtéren még nem tudtam... Láttam az arcán, a hátulról figyelt félprofilján, láttam, sejtettem, de nem fogalmazódott meg bennem.

A férfit nem találta, csak férfiakat. Az egyik... hogy is hívták csak... fene egye meg... pedig még szójátékot is gyártottam a nevéből! Mindegy, majd eszembe jut, nevezzük addig is Disztingvált Úrnak. Tudod, olyan valaki, aki a cvikkerét jó családból örökölt, nemzedékeken át csiszolódott mozdulattal helyezi a szeme elé, aztán mond valami csinosat. Mond? Hangoztat, csendesen, csobogva... Beszéd ez vagy tán már zene? Elegáns, dallamos, és nemhogy belekötni nincs kedved, erőd, merszed, de még a szokásos hányinger is, ami a közhelyektől elfog, csak utólag támad fel, amikor visszagondolsz rá. Szóval felhelyezte volna a cviklit, ha lett volna olyanja, de ezekben az években már nem kockáztatta senki a polgári csökevényvilág eme kellékének tüntető mutogatását, Disztingvált ezért csak a homlokát ráncolta és hunyorított, amikor megnyilvánult. Szeretett megnyilvánulni, és a beszédével mindig elandalította Magdát.

Ha az andalgást elunta, Magda hozzám jött, mert én felkavartam. Ha keresztény erkölcsiségre, nyájlétre, langyos akolra vágyott, akkor Disztingválthoz fordult, ha misztikára, kalandra, kizökkentésre, akkor Flóriánhoz.

Szép nyári vasárnapot írtunk, amidőn a déli miséről, még ostyával nyelvük padlatán, áldás balzsamával lelkükön Magda és Disztingvált kiléptek a templom kapuján. Ó, ezeket a perceket szerette Magda igazán, az érzést, hogy eligazítást és feloldozást kapott, a tisztaságot és könnyedséget, igen, még a test is lebegősebben lép ilyenkor, percek, csupáncsak percek, hiszen a rossz gondolatok bűne oly gyorsan visszaszennyez, sárba húz, megálltak a napsütésben, ég felé fordították az arcukat, fürdöztek a fényözönben, Disztingvált felcsíptette a nem létező cvikkert, duruzsolt valamit, közben pedig könnyedén belekarolt Magdába, és elindultak a villamosmegálló felé.

Egyszer Magdával a körúton ültünk egy presszó teraszán, a 6-os villamos három-négy percenként elhúzott mellettünk, és Magda minden egyes alkalommal felemelte a fejét, megnézte, sőt, hosszan utána bámult, figyelte, ahogy a sárga kígyó távolodik, aztán fokozatosan eltűnik az enyhén kanyarodó vaspályaíven.

- Minden kapcsolat szexuális kapcsolat... Ezt hallottam ma valakitől. Mi erről a véleménye, Flórián?

- Még Freudnál is frajdibb gondolat...

- Nem tudom...

Siklott, majd eltűnt a villamos, és Magda rám emelte a tekintetét. Úgy tudott rám nézni a meleg barna szemeivel, mintha egy egész operaáriát árasztana ki a lelkéből. „Segíts rajtam... ragadj magaddal... ránts az örvénybe... helyezz biztonságba!”

Néztem Magdát, belehallgattam a néma áriába, méregettem, hogy... Állj! Most jutott eszembe... Elemér! Elemérnek hívták Disztingváltat. És ott, a presszó teraszán persze rá vártunk, Magda vele ment aznap este az operába, hogy nagyon hangos és zavaros áriákat hallgassanak.

- Ki mondta ezt? Elemér?

- Csak hivatkozott rá... Vagyis valaki hivatkozott rá, és ez a valaki azt fűzte hozzá, hogy szép lassan ez fog az uralkodó nézetté válni. És erre hivatkozott Elemér.

- Persze, Elemér mindig csak hivatkozik... Van neki saját véleménye is? Bocsnát, nem akartam bántót... De... Mi a maga véleménye, Magda?

- Nem tudom... Lehet, hogy tényleg? Minden a szex? Engem ez végtelenül elcsüggesztene és felzaklatna...

Elemér, Elemér... Érdekes, hogy végül miről jutott eszembe a neve, a méricskélésről, és a szójáték is, amit akkor sütöttem el, egy inspirált pillanatomban Magdának Elemérről, a mérésről szolt... Tehát. Elemérről kapcsolatban egyetlen kérdés merülhet fel: El-e mér? De mivel ez nyelvtanilag helytelen: Elméri-e? Nem, Elméri soha nem mér el semmit, nála épp az a truváj, hogy minden részlet pontosan kidekázva, klappol, smakkol... Miközben... Az egészet, a nagy egészet - valahol, sajnos csak valahol - mégis. Bármi akadály, huppanó adódik, Elemér könnyedén áthelyezi a súlypontját, puha és szőrtelen teste meg se döccen, és tovasiklik. Elemér nem tagja a pártnak, de aktív a Hazafias Népfőntban, Elemér szakszervezeti tagként felvonul május 1-jén, de soha nem visz zászlót vagy transzparenst, Elemérnek a XI. kerületi Tanács trafik nyitását engedélyezi a Móricz Zsigmond körtéren, de Elemér nem érintkezik más maszkekkel, és következetesen mindig az Ábécében vásárol. Elemér kiteszi otthon a polcra, jól látható helyre, Marx Károly összes műveit, hétvégén vasárnap pedig templomba megy, és szépen, középtájt lecsücsül.

De térjünk vissza a történehez... A templomból kijövet Elemér duruzsol valamit, közben pedig könnyedén belekarol Magdába, és elindulnak a villamosmegálló felé.

„Ez az én testem, és ez az én vérem, vegyétek...”

Jött egy személygépkocsi, és elgázolta őket.

Most, hogy ezt így elmondom, érzem, szebben kellett volna szólnom Elemérről. Szebben? Legalább a Magda körüli érdekeit erőteljesebben kidomborítva, csak hát ha úgy szólok, nem lettem volna hiteles... Nem lennék őszinte. És egyáltalán, számít ez még? Meglehet, aránytévesztés, de ebben a pillanatban azt érzem fontosnak, amire pont most, igen, most, mesélés közben döböntem rá: ha beszélek valakiről, megváltozom... Hasonulok hozzá, már-már ő leszek! Az előbb már majdnem disztingvált lettem... de csak majdnem.

Elemér szörnyethalt, egyetlen minutum alatt kihullott az Élet című előadásból, leemelték - vagy leugrott? - a sakktabláról, csupán némi felismerhetetlen húspép maradt utána a nyári napsütéstől forró aszfalton. Az már nem ő. Magda

ott állt a pép mellett, sértetlenül, értetlenül. Hogyan lehetséges, hogy két ember egymásba fonódva halad át az úttesten, elgázolja őket egy acélszörny, és az egyik mintha darálóba került volna, a másik pedig ott áll karcolás nélkül?

Magda azt mondta – jóval később –, hogy megvédték. Mindig ezt válaszolta, ahányszor csak kérdeztem. Megvédték a testét, meghosszabbították a teste mandátumát... De a lélekét...?

De nem ezt akartam elmesélni.

Magdával továbbra is találkoztunk, egyre sűrűbben, mivel teljesen a misztika felé fordult. Mondhatnám, hogy a helyes irányba, ám... Megint csak az őszinteség jegyében: Magda elbillent, talajt veszített. Féloldalassá vált, görcsössé, depresszióssá, és nem tudtam rajta már segíteni, akárhogy akartam, vagyis elvárásolni továbbra is tudtam, de az áldott biztonságot, hitet, hogy ez a földi világ szép és jó, szeretnek minket és vigyáznak ránk, nem nyújthattam. Hiába kapott utánam, hiába csüngött rajtam... hiába karolt belém.

– Szeretnék jó lenni – mondta egyszer, amikor az Aranycsillagban ültünk a Majakovszkij utcában. – De a jósághoz erő is kell. Én pedig gyenge vagyok... Majdnem mindig gyenge. Honnan merítsek erőt, Flórián?

„Ha szültél volna, gyermekeid lennének, végtelen erővel bírnál”, cikázott át rajtam a gondolat, ám azonnal éreztem, ezt nem mondhatom ki.

– Ha mersz a kútból, hogy másoknak inni adj, neked is kortyolnod kell. Neked kell elsőként... Aztán tölthetsz csak másoknak – rögtönöztem.

– Akkor igyunk – emelte fel a poharát, és egyetlen lendülettel leküldte az anyagot. Konyakot, mert Magda mindig azt itta, hiába magyaráztam neki, hogy inkább vodkázzon. Nem hallgatott rám.

De nem ezt akartam elmesélni.

Bajba is kerülhet az ember, ha érzel, ha információkat kap, mert ezeket el kell helyeznie a valóságban, le kell közvetítenie, beillesztenie a realitások közé. Ha ez nem sikerül, hogy mást ne mondjak... meg is őrlhet! Vagy másokat őrlj meg?

Egyik éjszaka föld alatti járatokban kúszó-mászó emberekről álmodtam. Menekültek? Az arcvonásaikat élesre metszette a kétségbeesés... és a homlokuk közepén apró dobozkát hordott mindegyikük. Álmomban teljes bizonyossággal tudtam – gondolkodtam el már reggel –, hogy vaksötétben másznak, és én mégis láttam őket... Mintha meg akarták volna mutatni nekem, mintha színház lenne az egész, és a fővilágosító odarefektorozna: tessék, ők azok, nézd csak meg jól! Másnap este a híradóban újraadták a filmet, az álmodat, ugyanazok az emberek, ismertem rájuk, azok az arcok, és a homlokuk közepén pedig a kis bigyó, most már azonosíthatom: sisakra illesztett fejlámpa. „A föld alatt rekedt bányászok világítóeszközei hamar lemerültek, így teljes sötétségben igyekeztek az omladozó járatrészekben átjutni”, közölte a bemondó.

Azt hittem, megbolondulok. Lehet, hogy be is következett. Mindenesetre akkor kezdtem el inni, vodkát, a tiszta szesz ugyanis segít meditálni, meditációban pedig könnyebb összerakni az egyébként illeszthetetlennek tűnő való-ságdarabkákat.

De nem ezt akartam elmesélni. Még mindig nem.

Teltek az évek, és Magdával egyre ritkábban találkoztam. Újra templombajáró lett, pontosabban odaköltözött, ott térdepelt reggel, munkaidő előtt, este, munkaidő után, hétvégén pedig reggeltől estig. Hiába magyaráztam neki, hogy Isten mindenhol jelen van, nincsen háza, bárhol megtalálható, nem kell hozzá lilára nyomott térdkaláccsal – jaj, azok a lila térddek! – belépőjegyet váltani, megtalálható és tárgyalóképes – már ha szót válthatunk vele egyáltalán, mert ez számomra is kérdéses. Csak annyit válaszolt, „Flórián, nem érted... muszáj odamennem.”

Nem kerestem Magdát, mivel tudtam, hogy ott roskad a hideg és kopott kövezeten, kibontott, hosszú haja az arcába lóg, és ha félrehajtom a tincseit, és szólok hozzá, annyit válaszol csupán, „nem érted... muszáj”, és nem kerestem, mert újra sakkozni kezdtem. A Klauzál téren, esténként, sötétben, mint egy beomlott bányajáratban, fejlámpával.

De még mindig nem ezt akartam elmesélni.

Magdával egyre ritkábban találkoztunk, de a gondolataim ott rajzoltak körülötte. Úgy jelent meg előttem, képszerűen, mint egy légtornász, ég és föld között lebeg, bukfencezik és hánykolódik a manézs légtérebén – ezen elmélkedtem legtöbbit, miért a bukfenc?, és miféle manézs ez? –, és én Magda fangerja vagyok, fogom és elkapdosom a gondolat-kezeimmel, néha meg azt éreztem, pók vagyok, és a gondolataimmal hálót szövök alá. Vagy köré, bebábozva? Ezt a képzetet elhessentettem.

A Tár vezetősége többnapos túrát szervezett, manapság „csapatépítő tréningnek” nevezik az ilyesmit, akkor simán csak munkahelyi kirándulásnak hívtuk, a Mátrába mentünk, talán áprilist, talán májust írtunk, nappal finoman cirógatott a nap, éjjel vacogtunk. Különösen a menedékházban, ahol a túra végén, hazaindulás előtt megszálltunk, hegytetőn, komfort nélküli faházban. Bundzsák főigazgató férfias egyenességgel bevallotta, fázik. Az összes takarót már magunkra cibáltuk, fűteni nem volt mivel. „Van erre egy régi, jól bevált módszer”, említettem. „Mi?”, kapott a szón B. „Ez”, és előhúztam a kabátom zsebéből az üveget. Tíz perc múlva már jól éreztük magunkat, és pár év múlva az is kiderült, hogy a főigazgató nem felejtette el a vodkázásunkat.

Hazatérve ébredtem rá, hogy nem gondoltam Magdára. Már egy hete.

Ha csak egyetlen történetet mesélhetnék el, biztos, hogy ez lenne.

Megcsörrent a telefon. Felvettem.

– Baka Flóriánt keresem.

– Hogyan történt? – kérdeztem bemutatkozás nélkül.

Csend, hosszú.

– Már tudja? Értésítették?

Igen, értesítették. Magda.

Éjjel, álmomban fény ömlött rám. Fény, ami nem jobbról, balról, felülről vagy alulról érkezik, hanem ott van mindenhol, körülöttem, és leírhatatlanul ragyog. Fényt mondok, mert nem találok jobb szót... Pedig inkább a valóság izzásának

kellene neveznem, hamisítatlan valóságnak, amit a fény... a fény fed el, igen, a jobbról, balról, innen-onnan szüremelő fény. Fény-képek, képzetek, múltékony-ságok...

A ragyogás egyszer csak meghasadt. Mintha kéz húzna szét, rést ütve, aztán meghullámosítva egy függönyt, húzná, a rés tágul, és igen, látom a kezet, de az alak, akihez a kéz tartozik, mert hozzá tartozik, kihez máshoz?, egészen távol jelenik csak meg, távolról közeledik a hasadékhöz, és pusztán a körvonalait látom.

Közelebb ér, a haja az arcába lóg, eltakarja, de... Tudom, ő az.

Hozzám simul, és szorosan, ám végtelenül gyöngéden átölel. Mi minden volt az ölelésében? Ezért mondtam el az egész történetet, erről szerettem volna beszélni, miközben nagyon is jól tudom, hogy nincsenek szavaim rá... Köszönet és biztatás, a lelkek elválásának fájdalma, az elszakadás és a nincs-örök-elszakadás-hidd-el-nekem és a találkozzunk-még-de-az-már-egészen-más-lesz sajkása...

Fájdalom és szeretet.

Ezt szerettem volna elmondani.

Itt kellene abbahagynom, de mit csináljak, van még valami... Élsz ugyanúgy tovább, mintha nem tudatosult, rögzült volna, hogy mi történt – történés, jó szó, pontos és árulkodó, mert benne rejlik a tör, amivel szurkáljuk egymást, és a törtség, az, hogy valami, ami egész volt, kerek volt, jelen volt, durván szétromboltatott és oda van.

„Most jön Bagaméri Elméri boltja”, sétáltam a Móricz Zsigmond körtéren, nem is tudom, mikor és miért, mert Budára egész ritkán mentem csak át, és abban a pillanatban, amikor tényleg a bolt elé léptem, tudatosult bennem, odaértem és ránéztem a lehúzott, rozsdásodásnak indult halványkék redőnyre és a redőnyön a megsárgult, napszíta foszló papírcédulára... A ripacs, intim ténnyt szemérmetlenül kikiabáló feliratra, amely mégis... Melyik lehetett előbb, a gondolati felismerés vagy a cédula elolvasása? „Haláleset miatt zárva.” Akkor áradt csak szét bennem, tudatosult és rögzült, hogy mi történt.